

Inwonersvragen grafietregen

Op woensdag 28 november 2018 organiseerde de provincie Noord-Holland een bewonersavond over de grafietregen van Tata Steel/Harsco. Naar aanleiding van deze avond hebben we vragen en antwoorden op een rij gezet.

Uit welke stoffen zijn de grafietregens samengesteld?

Het neergekomen stof bestaat uit grafiet (een koolstof), converterslak, zand, organisch materiaal en overig. Converterslak is een bijproduct van de staalproductie en bestaat uit meerdere mineralen zoals brownmilleriet, calciet, wuestiet en larniet.

In de presentatie van de GGD Kennemerland van 28 november 2018 was deze chemische samenstelling te zien:

Dorpsraad	mg/kg
Vanadium	940
Zink	450
Chroom	310
Lood	66
Barium	75
Koper	44
Nikkel	23
Kobalt	20
Tin	8,3
Arseen	4,5
Cadmium	1,1

Tata Steel (hoogste waarden 4 monsters)	mg/kg
Koolstof	300000
IJzer	243000
Calcium	237000
Magnesium	44000
Mangaan	27000
Aluminium	15000
Zwavel	9000
Tin	6000
Waterstof	5000
Vanadium	4000
Stikstof	2000
Chroom	1300
Nikkel	700
Zink	300
Lood	11

Waar zijn de stofmonsters genomen en wanneer?

De stofmonsters zijn door Tata Steel en de dorpsraad in september genomen op verschillende locaties in Wijk aan Zee. Dit zijn monsters van stof op auto's en van stof op kozijnen.

Wat zijn de risico's voor de gezondheid?

De kans dat grof stof in het lichaam komt via inademen is erg klein. De gezondheidsrisico's hangen samen met de hoeveelheid fijnstof die zijn uitgestoten. Niet bekend is hoeveel fijnstof er is uitgestoten.

In de neergekomen stof kunnen, als onderdeel van de fijnstof, metaaldelen voorkomen die mogelijk effecten op de gezondheid hebben. Daarom dient uitstoot van stof zoveel mogelijk te worden voorkomen. Als het toch gebeurt, dan dient uit voorzorg het neergevallen stof opgeruimd te worden. Zie ook de informatie op de [website van de GGD](#).

Kun je groente en fruit uit de tuin eten?

Als er stof op zit, kunnen groente en vruchten worden gegeten nadat ze grondig zijn gewassen of geschild.

Kunnen kinderen veilig buiten spelen, zoals op speeltoestellen?

Geadviseerd wordt om het stof van speeltoestellen te verwijderen na een grafietregen. Als de toestellen zijn schoongemaakt, kunnen de kinderen er weer gewoon op spelen.

Wordt er geadviseerd om het stof buiten te houden?

Tijdens een stofuitstoot is het raadzaam tijdelijk ramen en deuren dicht te houden.

Waar ligt de verantwoordelijkheid voor het aantonen van overlast?

De bewijslast ligt bij het bevoegd gezag, de vergunningverlener (in dit geval de provincie). Als mensen overlast ondervinden van de activiteiten van Tata Steel of Harsco dan kunnen ze dat melden bij de [Omgevingsdienst NZKG](#).

Wordt de luchtkwaliteit structureel gemeten? Zo ja, wat zijn de resultaten van de metingen over langere periode?

In de IJmond wordt de luchtkwaliteit gemeten door het Luchtmeetnet IJmond, dat uit 5 meetstations bestaat. Deze stations meten het fijnstof in de lucht. Meetgegevens van deze stations zijn voor een groot deel dagelijks te vinden op Luchtmeetnet. www.luchtmeetnet.nl. Zie de [jaargemiddelde fijnstof over de periode 1998-2017](#) (pdf, 159kB).

Hoe gezond is de luchtkwaliteit in Wijk aan Zee?

In Nederland zijn net als in de rest van de EU voor de luchtkwaliteit wettelijke grenswaarden vastgesteld. Voor fijnstof (PM10) geldt voor de jaargemiddeldeconcentratie een grenswaarde van 40 microgram per m³. De PM10-concentraties in IJmond volgen de landelijke trend en dalen geleidelijk. Momenteel ligt het jaargemiddelde in de IJmond op de locaties IJmuiden en Wijk aan Zee op respectievelijk 20,6 en 24,3 microgram per m³, dus ruim onder de wettelijke EU-grenswaarde.

Wat doen de IJmondgemeenten aan de luchtverontreiniging?

Een complex aantal bronnen zorgen voor luchtverontreiniging. Voor de IJmond zijn de belangrijkste bronnen de industrie, scheepvaart en het wegverkeer.

De Omgevingsdienst IJmond verleent in opdracht van de gemeenten milieuvergunningen aan bedrijven, waarin onder andere eisen over de beperking van uitstoot van stoffen worden gesteld. Voor een aantal zeer grote bedrijven (zoals Tata Steel) wordt de vergunning verstrekt door de Omgevingsdienst NZKG in Zaanstad, in opdracht van de provincie Noord Holland. Zie ook de [website van de Omgevingsdienst IJmond](#) voor informatie over maatregelen die gemeenten nemen om de luchtkwaliteit te verbeteren.

Wat kunnen de provincie en gemeente doen om de luchtkwaliteit te garanderen?

De provincie en de gemeenten verlenen vergunningen aan bedrijven en organiseren het toezicht dat door de Omgevingsdienst(en) wordt uitgevoerd. Als blijkt dat een bedrijf zich niet aan de vergunningseisen houdt, dan treedt de Omgevingsdienst namens gemeenten en provincie op. Hiernaast wordt de luchtkwaliteit in de IJmond continu gemonitord door middel van het Luchtmeetnet IJmond. Gegevens zijn te raadplegen via de [website van het Luchtmeetnet](#). Daarnaast wordt vanuit beleidsmatig oogpunt inzet gepleegd op luchtkwaliteit, zoals het stimuleren van schone brandstoffen en het provinciale verbod op varend ontgassen voor de binnenvaart.

Wat is de rol van de GGD en de omgevingsdienst op het gebied van controle en het ondernemen van actie bij calamiteiten?

De GGD adviseert gemeenten over alles wat met gezondheid te maken heeft, maar heeft zelf geen handhavende of controlerende functie.

De Omgevingsdienst verleent en handhaaft de vergunningen namens de gemeenten en provincie.

Als de wind uit zuidelijke richting komt kan het soms heel erg stinken in Wijk aan Zee. Wat voor effect heeft dat op de gezondheid?

De stank kan veroorzaakt worden bijvoorbeeld door het vrijkomen van bepaalde zwavelhoudende stoffen, wat naar rotte eieren kan ruiken. Deze geur is onaangenaam maar veroorzaakt geen acute gezondheidsklachten. Deze geur kan wel als hinderlijk worden ervaren wat stress kan veroorzaken.

Bepaalde vrijkomende stoffen, zoals zwaveldioxide, kunnen wel luchtwegklachten veroorzaken. Als de wind dan weer draait, verdwijnt de zwaveldioxide weer en gaan de klachten over. Ook deze stoffen worden gemeten en jaarlijks gerapporteerd.

Welke gezondheidsonderzoeken worden er gedaan en met welke resultaten?

Eens per 4 jaar onderzoekt de GGD met het RIVM via de Gezondheidsmonitor IJmond (2012, 2016, de volgende staat voor 2020 gepland) onder meer aandoeningen van de luchtwegen. Hieruit blijkt dat voor chronische gezondheidsaandoeningen zoals luchtwegklachten en hart- en vaatziekten de IJmond niet afwijkt van andere gebieden met een hoge milieubelasting. Er is in beperkte mate sprake van samenhang van gezondheidsaandoeningen met wonen in gebieden met een hoge belasting van fijnstof. Meer informatie staat op de [website van GGD Kennemerland](#).

Verder heeft het RIVM in 2009 de mate waarin verschillende vormen van kanker in de regio voorkomen onderzocht. Daarbij bleek dat er zich in de IJmond relatief meer gevallen van longkanker voordoen. Deze zijn niet zonder meer aan Tata Steel toe te schrijven, omdat deze cijfers ook afhankelijk zijn van het aantal rokers. Tevens moet hierbij opgemerkt worden dat longkanker zich pas na verloop van circa 20 jaar manifesteert.

Wat wordt gedaan om de leefkwaliteit voor mens, plant en dier te verbeteren?

De provincie verleent vergunningen op basis van wettelijke normen. De hoofddambitie van de provincie is balans tussen economische groei en leefbaarheid. Daarom stimuleert de provincie maatregelen om de leefbaarheid te verbeteren.

Is de toegestane uitstoot in de vergunningen in de IJmond hoger dan landelijk?

De vergunningen van Tata Steel en Harsco voldoen aan regelgeving die voor heel Nederland geldt. Er worden hier dezelfde normen en grenswaarden gehanteerd als elders. Met andere woorden, als Tata Steel in bijvoorbeeld Drenthe zou staan blijven de normen en grenswaarden hetzelfde. Milieunormen worden niet opgerekt. Alle bedrijven moeten aan de wet- en regelgeving voldoen.

Worden in de IJmond de EU-normen voor stikstof overschreden?

De EU normen voor stikstof worden in de IJmond niet overschreden.

Wie ziet toe op de nieuwe Europese milieunormen?

Europese milieunormen worden vertaald in Nederlandse wet- en regelgeving en op basis daarvan vertaald naar vergunningen van bedrijven. Het Rijk rapporteert jaarlijks aan Brussel. Daarvoor gebruikt het de [monitoringstool](#).

Hoe wordt bij vergunningverlening de impact op de omgeving van een nieuwe productiemethode beoordeeld?

Bij elke vergunningaanvraag worden uitgebreide rapportages verlangd, over milieugevolgen en impact op de omgeving. Op basis daarvan analyseert de vergunningverlener (met diverse milieuspecialisten) de gevolgen en toetst hij de vergunningaanvraag aan de milieukwaliteitseisen in wet- en regelgeving. Hierbij wordt uitgegaan van de best beschikbare technieken.

Zijn er fouten gemaakt bij de vergunningverlening?

Nee, de vergunningverlening is volgens de regels verlopen.

Hoe ziet het toezicht door Omgevingsdiensten er uit?

De Omgevingsdiensten maken jaarlijks een analyse van de activiteiten die mogelijk overlast en dergelijke kunnen veroorzaken. Het aantal controles verschilt per bedrijf en werkeenheid, afhankelijk van de risico-inschatting. Hiernaast worden er algemene en onaangekondigde stofcontroles uitgevoerd. De laatste periode is de OD NZKG bijna dagelijks op het terrein van Tata Steel voor inspectie. De handhaving door de OD (of het optreden) moet passen bij de omstandigheden en situaties en moet passen binnen de wet- en regelgeving.

Hoe gaat het toezicht op de uitstoot van stoffen?

Er is een luchtmeetnet opgezet in de IJmond dat de luchtkwaliteit monitort. De gegevens worden [online gepubliceerd](#).

Hebben Tata Steel/Harsco een meldplicht? Waarom wordt er niet veel harder en transparanter opgetreden?

Zowel Harsco als Tata Steel zijn verplicht ongewone voorvallen (zoals ongecontroleerde stofemissies) te melden bij de OD NZKG. Dat hoeven niet altijd voor de omgeving waarneembare voorvallen te zijn. Een ongewoon voorval hoeft niet altijd een overtreding van een vergunning of een normoverschrijding te zijn. Na zo'n melding stelt OD NZKG dan nader onderzoek in. De maatregelen voor de handhaving zijn wettelijk vastgelegd. Als het ongewone voorval geen overtreding blijkt te zijn, hoeft de OD NZKG dan ook niet handhavend op te treden.

Welke stappen zijn er mogelijk tegen Tata Steel als blijkt dat zij onvoldoende in staat blijken om het probleem te verhelpen?

In het geval van de grafietregen is een handhavende maatregel opgelegd aan de veroorzaker, Harsco, in de vorm van een "last onder dwangsom". Als de genomen maatregelen onvoldoende zijn, kan opnieuw een dwangsom worden opgelegd met opnieuw een hoger bedrag. Als uiterste maatregel kunnen de activiteiten worden stilgelegd. De maatregelen moeten zoals dat heet "proportioneel en effectief" zijn. De voorwaarden hiervoor zijn wettelijk bepaald.

Is er een centraal klachtenpunt?

Bewoners kunnen hun klachten indienen bij de omgevingsdienst. Het maakt niet uit waar u de klacht indient, aangezien de omgevingsdiensten verplicht zijn de klachten naar elkaar door te geven. [Klachtenpunt van Omgevingsdienst NZKG](#).

Is Tata Steel een vast issue op de agenda's van de IJmondgemeenten?

Tata Steel staat regulier op de agenda van het platform Milieu en Gezondheid in de IJmond. In dit platform zitten de wethouders milieu en gezondheid van de IJmondgemeenten.

Wat doet de provincie met de gegevens van de aanmeldingen voor de informatiebijeenkomst?

Aanmelden was nodig om een goede inschatting te kunnen maken van het aantal mensen dat zou komen. De gegevens worden gebruikt om na afloop alle beschikbare informatie naar de deelnemers te kunnen sturen. We gebruiken de e-mailadressen slechts eenmaal specifiek voor dit doel. Daarna worden alle gegevens verwijderd. Tenzij bewoners geïnformeerd willen blijven over het vervolg. Dit wordt hen apart gevraagd in de e-mail die zij zullen ontvangen. Voor de toelichting van Tata Steel/Harsco zie de factsheets en het overzicht van veelgestelde vragen die zijn gepubliceerd op deze pagina.

- Voor nadere informatie raadpleeg de [website van GGD Kennemerland](#).
- Voor onderzoeken in opdracht van Tata Steel raadpleeg de [website van Tata Steel](#).